

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad ca-
 probamus libenter (Az általottok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük
 XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-ter 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohányüzletekben.



VASZARY KÓLOS
 1855—1905.

Magyarország bitoros hercegprímása, az apostoli király után első közjogi méltóságunk, a magyar katolikus egyház vezére, holnap ünnepet ül. Országgra szóló ünnepet, a melyet együtt ünnepel vele az egész Magyarország. Hiszen Vaszary Kólos az ő áldott jó szívével, aranytisztalélekével, közös kincse a mi hazánknak.

Ötven év előtt lépett először az Ur oltára elé, hogy bemutassa zsenge áldozatát a Hatalmasnak. Élete azóta a szakadatlan munkálkodás s a jótévesnek láncolata volt, a kire mindenki csak tisztelettel és hódolattal tekinthetett.

Nem csupán az egyházközüjogi viszony, melyben a jubiláló főpaphoz állunk, hanem azon őszinte mély tisztelet és hálás, szerető ragaszkodás is, melyet magas személyének varázsa, kiváló érdemeinek fényre és ragyogó erényeinek példája mindnyájunk szívében felébreszt, ezen szép napot reánk nézve is lélekemelő ünneppé teszi.

Nagysága, jósága valamennyiünk dicősége. Ép ezért fordul szívünk holnap a minden jök Adományozójához, áldást esedezve drága életére, hogy egyházunk és magyar hazánk javára, hasznára sokáig boldogul éljen.

Az alkoholizmusról.

Hétfőn és kedden folyt le Komáromban az első keresztény szocialis kurzus, a melyet a katolikus egyesületek országos szövetsége ez évben rendezett. A programot részletesen ismertettük s a mint a Komáromban vett értesülések jelzik, az érdeklődés megfelelő volt a szép tárgyhöz.

Kellemesen lepott azonban meg mindenkit az a tény, hogy Fischer Colbric Agoston kassai püspök szintén megjelent a kurzuson, sőt egy kiváló előadással szerepelt is azon. Az idők jele ez. A fiatal, férfi korának java erejében levő püspök nem ismer se fáradoalmat, se akadályt, mely őt az egyház érdekeinek munkálásában akadályozná. A szép és nagyfontosságú előadást, a melynek megszivlelése nálunk is életbevágó, egész terjedelmében közöljük:

Az alkoholizmus kérdése mindenkit kell, hogy érdekeljen, kinek érző szive van embertársának és hazájának boldogsága iránt.

S ezért nincs is állás és állapot, melynek képviselői között ne volnának az alkoholizmus kérdésének buzgó kutatói és veszedelmei elhárításának serény munkálói.

Törvényhozók és jogászok, papok és tanítók, nemzetgazdászok és orvosok foglalkoznak a tudományos kérdések ama sorozatával, melyek az alkoholizmust s ennek révén az egész emberi nem jó, vagy balsorsát érintik.

Minden második évben nemzetközi tanácskozományra gyűlnek össze az emberiség barátjai, hogy az alkoholizmus ellen folytatandó harcnak fegyvereit és taktikáját megbeszéljék; négy év előtt Bécs, két év előtt Bréma volt eme tanácskozomány színhelye; a folyó év szeptember havában lesz a 10-ik „nemzetközi alkoholizmus elleni kongresszus” Budapesten.

Az alkoholizmust érintő kérdéseknek száma és tudományos irodalma oly nagy, hogy már Brémában nem foglalkoztak az egész tárggyal, hanem csak egyes aktuális kérdésekkel s így lesz ez Budapesten is. Annál kevésbbé gondolhatom én, hogy egy rövid előadás keretében mutathatom be az alkoholizmust és az ellene való harcot a maga teljességében: nem ígérhetek mást, mint hogy rá akarok mutatni az alkoholizmus veszedelmére és az ellene való társadalmi védekezés fontosságára, az egyén, a család és a haza szempontjából.

A szeszés italok mértéktelen élvezete legelőször is magát az élvező egyént támadja meg testi és lelki egészségében, sőt életében is. S itt mindjárt megjegyzem, hogy lehet valaki alkoholista anélkül, hogy életében egyszer is valóssággal részeg lett volna, ha t. i. fokozatos megszokás által trainirozta magát nagyobb alkoholmennyiségek fogyasztására.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

ÜNNEPI ÓDA.

VASZARY KÓLOS HERCEGPRÍMÁS Ő EMINENCIÁJA
 ARANY MISÉJÉRE

Írta: **LHOTKA ISTVÁN.**

A csengetyű szól. Ezek halk imája
 Átrepül a templomok falán.

Orgona zendül s búgó, nagy szavára
 A föld szive is megreszket talán.

Hozsanna zeng. Kiséri híven a Kórus:
 Az aranyember lart aranymisét, —
 S egy nemzet ajka hint reája áldást,
 Amiint az oltár küszöbére lép.

Isten hozott! Ki ötven éve hinted
 A megnyugvást, az áldást és hitet,
 Ki széjjel osztod istenadta kincsed —
 Ki Patrónánknak zászlaját viszed.

Isten hozott! Harsogva zengi véltünk
 A hármás hegynek hálás nemzete:
 Széjjel szerelnek prófétája, papja,
 Légy köztünk százszor üdvözölve Te!

Dicsérő himnuszt zeng a hadvezérnek
 A költő lantja, lantos éneke, —
 De akik' hozzád félig is fölérnek, —
 Tudják: nem vágyol dicsyhimnuszra Te!
 Pedig harcoltál béke fegyverével,
 Védteit hitet, úztétl pogány hadat, —

De amit tétél, bévét sőt sem kérted, —
 A létben lottéd meg jutalmadat!

Lázarak búját, Jóbok szenvedését
 Megenyhitette jótékony kezéd; —
 A hon szerelmét sziveinkbe véséd,
 S az utat is, mely fény felé vezet.

Munkába vesztve éjszakára éjet,
 Állattutaltad századok sorút. —
 S tartad a fátylát, melyet minden új kor
 A megújuló nemzedéknek ad.

... Hányszor rivallt zsarnokság kénye-kevede
 Magyar honunkra bős „Feszítsd meg”-et!
 Hányszor börtött ötven év letelte
 Fennkölt agyakra gyászos felleget!

S te nem remegél vész-től, zivatartól,
 Törhetlen hittel vártad a tavaszt, —
 Amely a zsarnok tél nyugét lebirva
 Egy nemzet szívéen új rügyet fakaszt.

Ötven munkás év! Istenért, hazáért,
 A legszebb két névét ötven év!
 Reád, kire az ég ily' hivatást mért,
 Áldást eseng telt szívvel most e nép!

Hódolva jön a világ és az egyház,
 Nyájad milliói, színe és java;
 Hozsanna zeng. Ünnepre szól a Kórus:
 Téged foglaltunk hő imánkba ma!

... Isten! Ki láttad véres viadalban
 Száz szent ügyért a sikon nemzetünk, —
 Ki megérted, hogy mi zokog a dalban,
 Kit háromszáz év búja sug nekünk.
 Adj ily' prófétát többet is honunknak,

Adj ilyen támaszt, sziklaszirteket,
 S a fényben úszó Regnum Marianum
 Hálazoltárt egy szívvel zeng nekéd!

Es Te, ki ötven hosszú év során át
 Jártál köztünk fáradatlanul, —
 Es osztottad a hit vigasztalását:
 Szörjon erőt és áldást rád az Ur!

... küld reád, ki Asztrik nyomdokán jársz
 S a diadalmi koronát hozod,
 Hogy nemzetednek Te szerezz jutalmat,
 Amért rajongott, küzdött, fáradozott!

S ha elrohannak újra vészes évek,
 S utódainkra csüggedés borúl, —
 Ha majd vigasz kell nemzetünk szívének, —
 Hozzad hasonlót óhajt pásztortul.

Új eszedévek lomha szárnycsapása
 Neved szikláján nyomtalan marad, —
 Az enyészetnek nincs hatalma rajtad, —
 Ki az igazság útjain halad!

... A csengetyű szól! Ezek halk imája
 Átrepül a templomok falán,
 Orgona zeng és felbúgó szavára
 A föld szive is megreszket talán.

Es jóslat zeng a Kórus halk dalából,
 Jólát, melyből jövőnk reménye int:
 Ha majdan ismét szükség lesz reája
 S apostolat e nép repesve várja;
 Hozzad hasonlót küld az Ur megint!

Mai lapunk 6 oldal.

A természetfeletti életet kiöli a részegség büne; megbénítja az agytevékenységeket s az idegeket, az alkoholt eltompija a gondolkodást és erkölcsi érzést, szállítja a börtönbe a gonosztevőket s az örültek házába a jelölteket.

Az alkohol első támadását a testi egészség ellen intézi, amennyiben vagy egyenesen, vagy más betegségekkel a szervezet ellentétlasi képességét alássa. Gyomor-, máj-, szív- és vesebajok az alkoholmérgezés gyakori következményei, a tüdővész és egyéb fertőző betegségek ellen az alkohollal mérgezett szervezet jóval csekélyebb ellentétlasi képes kifejtetni, mint az egészséges.

Igen természetes ennek következtében, hogy az alkoholizmus átlag megörvidíti az egyén életét, mit a statisztika is bizonyít (Angliára nézve I. Bestillon, L'Alcoolisme, Páris, 1904. 41. l.) s egyes angol életbiztosítási társaságok máris tekintetbe vesznek.

A lelki épségnek és egészségnek nincs nagyobb ellensége, mint az alkohol.

A munkaképességet mennyire emeli a teljes megtartóztatás a szeszest italoktól, már a mondottakból is világos. Ugyanezt bizonyítja a tapasztalat. Antialkoholista vonatvezető még sohasem okozott vasuti szerencsétlenséget; a jelenkor legnagyobb technikai lángelméje, Edison teljesen abstínes; az újvilág legnagyobb kereskedője, Carnegie, tíz százalékos pótlókat ad minden abstínes hivatalnokának és munkásának.

A mértékletesség s még inkább a teljes abstínesia tehát egészséget, életet, munkakedvet ad; az alkohol tonpít, butít, gyilkol és munkaképtelenné tesz.

Ha az alkohol csak élvezőjét tenné tönkre, máris igen nagy baj volna, de mégis akadhatna, ki azt mondaná, hogy lássa a részeges maga, ugy kell neki.

De az alkohol tovább megy: tönkre teszi a családot is nagyonban s a gyermeket egészségében és erkölcsében. S ennyiben már valószínű társadalmi veszedelem.

A bor és pálinka az egész család budgetjét támadja meg. Az asszony és a gyermek otthon nyomorog, míg a családfő keresetét elissza; s ha a gazda birtoka dombra kerül, koldusbotot foghatna a feleség és a gyermekek is.

A gyermekek egészségét is megtámadja a szülők mértékletlen alkoholízete. „A hülyék és elmegyengék, a nyavalyatörősek, a vízfejűek, a törpék tulnyomó nagy számban alkoholista szülőkötől származnak.” — mondja a budapesti kongresszus egyik felhívása.

Tönkretesz az alkohol a család nevelési befolyását is. Egy részeges apa, ki tör, zuz állati dühében, egy tehetetlen, vagy ami még gondolatnak is rettetes, egy szintén részeges anya — vajjon mivé nevelheti gyermekeit, mint előbb csalo kis koldusokká, később haszontalan suhancokká s végre az akasztófa virágjává.

Ime az ellenség: az alkohol a család ellensége, a családi vagyont eltökozolja, a családi békét feloldja, a gyermekek testét-lelkét megmérgezi, a nevelés magasatos munkáját lehetetlenné teszi.

Ezáltal az alkohol a hazának is legadázabb ellenségévé válik.

A hazának legnagyobb kincse az ember, a becsületes és munkás ember. Az alkohol emberirtó és pusztító ellenség, a züllés egyik főoka, a kivándorlásnak előmozdítója.

Az alkohol tesz tönkre ezeket testileg, szellemileg, erkölcsileg.

Ő tölti meg a kórházakat. „A felnőtt férfiaknak több mint tizedrészét a közvetlen alkohol okozta betegségek pusztítják el.” Ő tölti meg az örültek házait: „Az elmebetegnek több mint 30 százaléka saját, vagy elődei:ek alkoholmérgezésében találja betegségének okát.” Ő tölti meg a börtönöket: „A büntényeknek átlag véve 42 százalékában kimutatható az alkohol végzetes szereplése.” Az alkohol az erkölcselenség fő terjesztője; erről értekezett Forel dr. svájci tudós a bécsi s erről fog ismét értekezni a budapesti kongresszuson.

Hazánk ezert borzasztó ellenséggel szemben eddig vajni keveset tett. Erről panaszkodik a budapesti felhívás, mely kultuszminiszterünk s a szűvárosi polgármesterek aláírásával jelent meg. Alkoholizmus elleni törvényhozásunk még csecsemő korát éli, főleg megyei és városi szabályrendeletekben. Pedig ezek végrehajtásával is

elég gyarolón állunk, amennyire azt az én tapasztalatom igazolja, bár nem akarok ebből általános vádat kovácsolni.

Annyi bizonyos, hogy csillagtávolságra vagyunk hátra alkoholizmus elleni törvényhozás tekintetében a legtöbb európai és amerikai állam mögött. Még Oroszország is igen messze jár előtünk ezen a téren. (Bertilon, i. m. 163—181.) Mint ideált Norvégiát kell említenem az u. n. gütebergi rendszernek 1894. július 23-án törvényesítet módosításával. Ebben teljesen el van érve, hogy az árusító egyszerű hivatalnok biztos fizetéssel, kinek semmiképpen sincs érdekében, hogy nála több szeszest italt vegyenek.

A társadalom sem tett valami sokat. A budapesti kongresszus felhívása megvallja, hogy a bécsi kongresszus hatása folytán ugyan nálunk is keletkezett egy csekély társadalmi mozgalom, de még alig mutat föl valamelyes eredményt.

A katolikus egyház mindig küzdött az iszákosság ellen az ő rendes fegyvereivel, u. m. a hitoktatás, a hitszónoklat, a gyónatás. Hogy hány embert mentett meg annyi intó, vagy dorgáló szava a földi és örök romlásból, az természetesen emberi statisztika meg nem mondhatja, mivel ez csak a külső tényeket olvashatja meg, de nem a belső indító okokat.

M. Jön a rendes fegyverek elégtelenségnek bizonyultak, az egyház új fegyverekhez nyult, a társadalmi védekezés fegyvereihez s megalapította a mértékletességi egyleteket, melyek pl. Irhonban bannulatos sikereket mutattak fel P. Matthew Arnold apostolsága folytán.

A katolikus intéző körök nálunk is már két három évtized előtt megpendítették az alkoholizmus ellen való társadalmi küzdelem eszméjét. A felsővidéki papok több lelkes tagja mértékletességi egyletet alakított; de a regálutalajdonosok és bérlok elfojtották a mozgalmat. Ruzdemporista misszionáriusok, kik ezen ügyben buzgólkodtak, ki lettek utasítva az ország határára, mint veszedelmes izgatók!

Az utolsó két-három év szerény keretű mozgalomból mi katolikusok kivettük a részünket. A Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége képviselőt küldött két év előtt a brémai kongresszusra. „Társulati Ertesítőnk” külön mellékletben tájékoztatja a katolikus olvasóközönseget a mértékletesség ügyeiről; az egyetlen magyar lap, melynek külön tudósítója volt a brémai kongresszuson, az „Alkotmány” volt.

Ohajandó, hogy a budapesti kongresszuson mi katolikusok is tevékeny részt vegyünk. Ahol az egyén, a család, a haza megmentéséről van szó, ott mi nem hiányozhatunk. Ott a mi helyünk ott akarunk mi is tanulni, tanácskozni és a hallottak alapján majd munkálkodni.

Az antialkoholista vezérek között két irány küzd egymással: a mértékletességi s a teljes megtartóztatási irány.

A katolikus vezetők jobbadán mindkét elvet kombinálják s így az ő programjuk:

1. Mértékletesség kötelező mindenkire.
2. Teljes önmegtartóztatásra kötelezendők: a) gyermekek a 14-ik évig; b) az iszákosságra hajlók, kik sokkal biztosabban tartják meg a teljes abstínesiát, mint az okosság határát a szeszest italok élvezetében.
3. Ezenfelül ajánlatos a teljes abstínesia mindenkinek, főleg azoknak, kik jó példajók-l akarják megmutatni embertársaiknak, hogy alkohol nélkül is egészen jól meg lehet élni.

Néhány praktikus kérelemmel fejezem be szavamat.

Mindenki kezdje magán az antialkoholizmust legalább mértékletességi áttal.

A papságnak sok alkalma van a szószéken és a gyónatószekben a mértékletesség ügyét előmozdítani.

A nemetországi püspökök nemrég elrendelték, hogy minden katolikus egyesületben, melyben előadások tartatnak, évenként legalább kétszer legyen szakelőadás az alkoholizmusról.

Haszná-e valamit ily előadás?

Bécsben vezettem egy ifjusági egyletet. Vasárnap délutánonként többnyire magam tartottam előadást az ifjaknak. Hogy ne mindig engem halljanak, egyszer meghívtam a bécsi katolikus mértékletességi egylet titkárát, egy fiatal vasuti hivatalnokot. Azt hittem, hogy a mértékletességet fogja ajánlani, de ő nem a mértékletességet aján-

lotta, hanem a teljes abstínesiát. Erre én azt gondoltam, hogy ha már ifjainknak ily előadást tartattam, én magam is megkísérlem a teljes abstínesiát. Két hétre terveztem, de két év lett belőle s ma is majdnem teljesen a vizívás álláspontján állok. Saját tapasztalásommal igazolhatom tehát, hogy a vizívás egészséges és hogy az antialkoholiztikus előadások nem eredménytelenek.

ÜJDONSAGOK.

— **A hercegprímás jubileuma.** Holnap ül: *Vaszary Kolos*, Magyarország hercegprímása 50 éves áldozópapi jubileumát. A nevezetes eseménnyel lapunk főhelyén foglalkozunk. Megyés püspökünk dr. Városy Gyula a kedves ünnepet egyházmegyéje ünnepévé is tette, amennyiben az e hónapban kiadott körlevelében elrendeli, hogy papjai 26-án külön imában emlékezzenek meg Ő Eminenciájáról, *vasárnap, május 28-án pedig a székesgyházban és minden plebániatemplomban Te-Deummal kapcsolatos ünnepélyes hálaadó isentisztelet tartassék, a melyre a helyi hatóságok, tanítványok, valamint a katolikus és társadalmi jóteköny intézetek megfellelő módon meghívassanak.*

— **Miniszteri biztos a Felső-Kereskedelmi iskolánál.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a helybeli felső-kereskedelmi iskola érettségi vizsgálataihoz biztosul *Fritz Péter* budapesti kereskedelmi és iparkamarai titkárát küldte ki.

— **Katonai szemle.** Kiszókai Udvarnok Viktor vezérőrnagy kedden a 69-ik gyalogezred helyben állomásozó 3-ik zászlóalja felett szemlért tartott. A vezérőrnagy kedden este visszautazott Budapestre.

— **Szüits Albert halála.** Fájdalmas meglepetést kelt megyszerte a szomorú hír, a mely *baracska Szüits Albert* sárabai földbirtokosnak, megénk egyik legnépszerűbb alakjának halálát adja tudjul. Nem vitt vezérszerepet megénk társadalmi életében, hivatali méltóságot sem töltött be, mégis megénk egész társadalmá ismerté őt s a jó embereknek szívében mindenütt akad hely számára a szeretetnek s lesz helye az őszinte részvétnek is, melyet halálhíre kelt. Ha röviden jellemezni akarunk, azt kellene róla mondanunk, hogy *typusa volt az egyeneslelkű, csontig-velőig becsületes magyar úrnak*, a ki népszerű volt fölfelé és lefelé egyaránt. Fölfelé szeretteket szeretőmélto kedves modoráért, kifogyhatatlan szellemességéért és humoráért, lefelé pedig becsületes benne mindenki a jószívű, nemeslelkű földesurat, a ki igazi atyja volt népének. Szóval azok közé tartozott, a ki igazi képviselője a régi jó magyar világnak s a kiknek híre-neve lassankint a legadás emlékek közé tartozik.

Fiatal korában mint tiszt példányképe volt a daliás katonának. Hatalmas, izmos, vállas, óriás alak, de a ki nemcsak termetben, de kedélyben és szellemben is messze kiemelkedett a vele egyrangúak közül. Később visszavonult Sárabára gazdálkodni, de kedves összeköttetése mindvégig megmaradtak.

A múlt év őszén betegeskedni kezdett. Hátán daganat keletkezett, a mely mindig veszélyesebbé válván, operációt igényelt. A súlyos műtétnek a múlt hónapban vetették alá Budapestben a Kereskedelmi kórházban, a mikor az orvosok két oldalbordáját is kifűrészték. Az operációt szerencsésen ki is állotta volna, ha egyéb komplikáció közbe nem jön. Régi műbajja újult ki s oly erővel támadta meg a betegséget által amugy is elgyengült szervezetét, hogy élete pár hét óta már menthetetlennek látszott. Teljes apathia vett rajta erőt, haszaltan volt az orvosi tudomány, hozzátartozóinak oadaodó, önfeláldozó fáradozása, tegnap reggelre a fáradt test örök pihenésére tért. Halála családját és nagyszámú rokonságát borította gyászba.

A szomorú esetről a következő gyászjelentést vettük:

Özv. baracska Szüits Albertné született Farakasdy Ilona mint hitves; Hermin, férjezett vadász-

fai és zsidó Németh Péterné, Gedeon, Vilma, Margit, Sarolta, Iván, Dezső mint gyermekei; vadászfai zsidó Németh Péter mint vő, a saját, úgy az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a felejtetetlen jó férj, a szerető és hű szeretett apa, após és rokonnak, *barackai Scit's Albert* földbirtokos, Fejérmegyei törvényhatósági bizottsági tagnak folyó hó 24-én Budapesten hajnali 4 órakor életének 64-ik, boldog házasságának 31-ik évében, hosszas szenvedés után az Urban történt csendes elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 26-án d. u. 4 órakor fogtak Sárabán, az ev. ref. egyház szertartásai szerint az ev. ref. sírkertben levő családi sírboltban nyugalomra térni. — Sárabán, 1905. május hó 24-én. — Áldás és béke lengjen drága hamvai felett!

— **Tanítógyűlés.** Ma d. e. tartotta a „Fejérmegyei Tanítótestület” székesfehérvári és móri járási köre évi rendszeres közgyűlését a közs. polgári leányiskola disztermében. A nagyszámú, különösen vidéki egyesületi tagok élénk érdeklődéssel fogadták *Lanzierich* Antal járásköri elnök megnyitói beszédét, mely a modern pedagogia vívmányairól s a tanítószeg általános érdekeiről szóló szellemes fejtegetéseivel a tárgysorozat ki-magasló pontját képezte. Napirend előtt tárgyalta a közgyűlés a beérkezett két indítványt; mind-egyik a megyei Általános Tanítótestület őszi nagygyűlésének helye tárgyában kért intézkedést. A kérdést hosszan tartó vita keretében tárgyalta az értekezlet, mely a dolgot jogi szempontból fogta föl. A múlt évi nagygyűlés ugyanis a jövő évi közgyűlés helyétől Sárbogárdot tűzte ki, mely határozatban a Testület vezetősége s több tagja nyugodott meg. A mai közgyűlés az indítványok értelmében kimondotta, hogy a megyei tanítótestületet rendkívüli közgyűlésre fogja összehívni, mely nagygyűlés helyét lehetőleg Székesfehérvárra tegye. A magyarországi tanítók országos bizottsága által küldött tételek tárgyalása áttétetik a megyei egyesület központi bizottságához. Majd a tárgysorozat két legérdekesebb pontja, *Teleki Sándor* és *Medgyesy József* helybeli tanítók értekezése következett. Előbbi „*A palatábláról és az írásról*” tartott jól kifejtett és gyakorlati megfigyeléseken alapuló eszmefuttatást. Már a második hónapját kezdve fölöslegesnek tartja az I. osztályos gyermek kezében a palatáblát és bátran, a siker kilátásában ajánlja az írási oktatás legelső fokán is az írótűzbe tollal és tintával való íratást. Nem terjeszt be határozati javaslatot, de ajánlja mindenkinek módszere kipróbálását. A másik értekező *Medgyesy József* volt, ki „*Pedagógiai kölönfélék*” cím alatt a legmodernebb pedagógiai irányelveket: *gyermekpszichológiát* és *pedag. pathológiát* ismertetve alaposan, külföldi s magyar szaktudósok legújabb keletű, uttörő művei nyomán. Hallgatói tisztá bepillantást nyertek egy percére a gyermeki agyrendszer működésébe és lelki életébe. Kivánatosnak mondja, hogy manapság minden modern pedagógus ismerje a gyermek testi és lelki életének minden legkisebb megnyilvánulását is, hogy tanítói és nevelői eljárása közben ismeretlen területre ne tévedjen. Értekezése további folyamán a népiskolák túlterheléséről és az egyöntetű, céltudatos tanítói eljárásról mondott megszívlelendő s széleskörű tájékozottságról tanúsodó megfigyeléseket.

A gyűlés tagjai mindkét felolvasást nagy tetszéssel fogadták s az értekező uraknak a kör-tagok nevében az elnök mondott fáradságos munkájukért megérdemelt köszönetet.

— **Gyászrovat.** Mayrhofer Ferencet a kir. törvényszék bírját súlyos gyász érte, elvesztvén szerető édes anyját, özv. Mayrhofer Györgyné szül. Schedl Alojziát, élte 85-ik évében. A megboldogult temetése f. hó 22-én ment véghez nagy részvét mellett.

— **Iskolaszéki ülés.** Ma d. u. K. Horváth István iskolaszék elnök vezetésével tartott az iskolaszék. Az iskolák gondnokai bejelentették jelentéseiket, melyek közül különösen Rauscher Béla jelentése panaszokká az iskolák túlzusfolt-sága miatt és kéri a hatóságot, hogy vagy gondoskodjék új iskolák felállításáról, vagy pedig tegyen lépéseket az államosítás iránt. Az iskolaszék elhatározta, hogy a Deák Ferenc-utcai iskola felállítását szorgalmazni fogja. Nezetünk szerint ez a megoldás ismét csak félmegoldás lenne hely tekintetében. Az iskolák nálunk jól vannak elosztva. Ha a város keleti részén építenek új iskolát, a nyugati részen nem segítettek, sokkal helyesebbnek tartjuk tehát azt a megoldást, a mely szerint egyes iskolákhoz egy-két párhuzamos osztály állítatnák fel s így kevesebb költséggel 4-5 iskola túlzusfoltosságát könnyítjük. — Az iskolaszék — mint rendszeren — ez idén is elzokogta panaszát az igazolatlan mulasztások tulságosan nagy száma miatt. A panasz aztán, — mint rendszeren belefutott abba a stereotip hinárba, hogy nem segíthetünk a bajon, hanem szídjuk egy kicsit a rendőrséget. Az iskolaszék elhatározta, hogy a vezető tanítók ezután nem fognak évi jelentést betervezni a tanfelügyelőhöz, a ki az igazgatói jelentésekből fog értesülni az iskolák állásáról. A vizsgálatok sorrendje a következő lesz: A gazdasági ismételő iskola tanulói jun. 4-én vizsgáznak, a hittan vizsgák jun. 9-16 között, az osztályvizsgák 20 és 21-én, míg a magánvizsgák 8-án és 19-én lesznek. A közös tornavizsga, a mely ugy a tanítóokra, mint tanítványokra csak fölösleges terhet röt és semmi haszonnal nem járt, az idén elmarad. A tanulók nem szerint való szétválasztása iránt szintén határozott az iskolaszék. A szömörce-utcai, valamint az öreg-utcai iskolák ezután leányiskolák lesznek, a selyem-utcai és a zá-moly-utcai iskolákba pedig kizárólag fiúk járnak. Szintígy szétválasztják az ezredéves iskola tanulóit, a hol IV. oszt. fiú osztály és IV. o. leány osztály lesz, továbbá az V. és VI. osztályok összevonva külön fiú- és külön leányosztályt képeznek. Szóval a felsővárosban, a belvárosban és a palotavárosban a jövő tanévben teljesen keresztülviszi az iskolaszék a tanulók nem szerint való különválasztását. Az ülés végén a jutalmak kiosztásával foglalkozott az iskolaszék.

— **Vármegyei ülések.** A vármegyei köz-kórházi bizottság május 30-án d. e. 10 órakor ülést tart. — Az árvaház igazgató választmánya ugyancsak május 30-án d. e. 11 órakor tartja ülését.

— **A Strike.** A helybeli Kath. legényegye-sület, mely életrevalóságának annyi jelét adta és így méltán rászolgált a nagyközönség pártfogá-sára, június hó 4-én vasárnap este 8 órakor a városi színházban Szigligeti Edénnk A Strike című népszínművét fogja előadni, mely előadásra előre is felhívjuk olvasóink becses figyelmét. A nemzet-közi és vallástalan socialdemokrácia felforgató irányzata ellen városunkban egyedül az egy földel alatt othont nyert katolikus legényegyesület és keresztény munkás egyesület küzd céltudatosan és épen azért mivel a szocialis kérdés társadalmi kérdés, mindkét egyesület jogosan követelheti a társadalom minden rétegének nemcsak elismerését, rokonszenvét, hanem pártfogását, támogatását is. A jelen színműnek előadásával is nemcsak szó-rakoztatni óhajlja a közönséget, hanem bepil-lantást enged a munkásnép lelkébe, gondolkodás-

módjába, hogy így a társadalom minden rétege megismerje a munkásosztály nyomorát, szenvedé-séit, egyszersmind hibáit is. Különösen a min-den szépért és nemesért lelkesedni tudó intelli-genciát kérjük, tetteikkel mutassa ki rok-on-szenvét a két egyesület iránt és tömeges jelen-létével cáfolja meg a lelketlen igazgatók ama állítását, hogy minden töképezés és ur csak zsarolója, kizsákmányolója és született ellensége a munkásosztálynak. Az előadás sikerének elég biztosítéka, hogy a rendező Boji Lajos kiérdemelt szabadkai szinigazgató. Jegyek bármikor kaphatók az egylet helyiségében (Távirdu-utca 6. szám).

— **Rétöntözés.** Tegnap d. u. egy bizottság fordult meg városunkban, mely, mint a földmiv-velésügyi ministerium kiküldötte, réteinket tette vizsgálat tárgyává, hogy miként lehetne azokat gazdaközönségünk számára minél jövedelmezőbbé tenni. A küldöttség tagjai voltak Kolozsváry Ödön, a földmivvelésügyi miniszteriumhoz beosztott szá-m-tanácsos, Cserhátv Lajos, magyaróvári gazd. akad. igazgató és Péch Béla kulturmérnök. A Balaton vidékén tanulmányozták a rétvizszo-nyokat, a honnan a székesfehérvári rétek átvizsgálására jöttek. Kalauzaik Winkler Vilmos főmőrnök és Polczer Péter gazd. tanácsos voltak. A bizottság úgy találta, hogy a fehérvári réteket kevés költ-séggel rendkívül jövedelmezőbbé lehet tenni s e kérdést rövid időn belül gazdaközönségünk leg-nagyobb megelégedésére fogják megoldani. Nagy költséget nem vesz igénybe a művelet, a meny-nyiben az államsegély megadását is ki fogják eszközölni. A város réjtét, példaadás céljából mintarétte fogják átalakítani.

— **Művész estély.** Arady Ida és Arady Árpád a debreceni színház tagjainak közreműködé-sével Székesfehérvár, 1905. május 27-én szom-baton a „Vörösmarty”-kör helyiségében. Műsor: I. rész. 1. Sas Ede: A csipkerózsa vig mese-köl-temény, előadja Arady Ida. 2. Gabányi: Az anya, magánjelenet, előadja Arady Ida. 3. Dreyfus: Egy kis vihar, vig párjelenet. Személyek: Frj Arady Árpád. Feleség Arady Ida. 4. Copée: A kovácsok sztrájkja, komoly magánjelenet előadja Arady A. II. rész. 5. Garay J.: A legszebb hölgy, ballada, előadja Arady Ida. 6. Gyulai F.: A telefon, vig monológ, előadja Arady A. 7. Kossuth sirja, szavalja Ida. Helyárok: Körszék 1 kor., — álló-hely 60 fill., — deák- és gyermek-jegy 30 fill. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók Krausz verona dohánytözsdejében és az előadás napján este 6 órától a pénztárnál. A n. é. mű-pártoló közönség zivizes pártfogását kéri a köz-reműködők.

— **A „Kiskereskedők társulata”** segélyalapja javára június hó 4-ikén este 8 órakor saját kerthe-lyiségében (gőzfürdő épület) korona estélyt rendez.

— **Bioscop.** Egy érdekes alkotás áll néhány nap óta a vásártéren. Modern, elegáns sátor-tessék képzelné, a melynek a gyakorlati változó idő viszonyosságait sem ártanak. Pompás képekkel mulattatja a nézőpublikumot, a mely nem győzi eléggé dicsérni a képek tisztaságát, valamint azt a tökélyt, a melyet a mozgófényképek bemuta-tásánál tapasztalunk. Az általános szomorú ta-paszálal, melyet a mozgófényképek szemrontása előidézt, itt a lehető legenyhébb kritikára szorul. A képeket hirtetési rovatunk jelzi időről időre. Különösen érdekesek a japán-orosz háború képei, valamint a spanyol bikaviadairól felvett képek, a melyeket az igazgatóság — közkívánatra — meg is fog ismétetni.

Eladó. Cantu Caesar Vilg-örténelme szép új kötésben jutányos áron eladó. Cím megudható a kiadóhwa-talban.

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer-**tüdőbetegségeknek, légzőszervek hurutos bajainál, agymint**
idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.
 Emei az **étvágyat** és a **testsúlyt**, eltávolítja a **köhögést** és a **köpetet** és megszünteti az **éjjeli izzadást**.
 Kellemes szaga és jó íze miatt a **gyermeknek** is **szeretik**. A gyógyszerárakban **úvegenként 4 koronáért** kapható. — **Figyeljünk, hogy minden üveg alatti céggel legyen ellátva:**
F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc.) 52-41

